

qua entitas vel qualitas realiter distincta ab actu voluntatis, et intrinsecum principium ejus (de qua maxime videtur procedere discursus factus), sive sit ipsemet actus voluntatis, ut prius natura a solo Deo impressus per actionem ex natura rei distinctam ab influxu voluntatis, quæ sit principium ejus, inevitabiliter illum inducens; nam similiter ad illam applicantur rationes factæ, cum eadem vel majori vi, ut satis in aliis locis declaratum est. Et in hoc sensu dixi, in libris de Auxiliis, non minus tollere libertatem prædeterminationem per voluntatem Dei immediate prædeterminantem voluntatem hominis, quam per qualitatem præviam intrinsecam physice prædeterminantem. Illam enim prædeterminationem, quæ fingitur esse per immediatum influxum ipsius Dei, vocavi extrinsecam per solam Dei voluntatem efficacem, ut eam distinguerem ab alia prædeterminatione per qualitatem præviam intrinsecam, quæ sit proprius actus primus. Utramque autem hanc prædeterminationem distinximus a præfinitione æterna, quam dixi esse posse de actibus liberis, salva eorum libertate. Idemque dici posset de nomine prædeterminationis æternæ, sed propter tollendam æquivocationem vitavi verbum illud. Sic enim non significaretur prædeterminatio transiens, nec temporalis, sed immanens et æterna, atque ita idem esset quod prædestinatio vel præfinitio. Hic autem loquimur (ut dixi) de prædeterminatione transeunte et temporali; talis autem est, sive fiat per impressionem qualitatis præviæ physice prædeterminantis, sive per impressionem ipsius actus ab extrinseca voluntate Dei; ipse enim actus creatus, ut sic impressus a solo Deo, dicitur physica prædeterminatio. Duo ergo falsa mihi impo-

nuntur in his quæ in principio hujus capituli retuli. Unum est, quod dixerim non magis repugnare libertati physicam prædeterminationem quam prædeterminationem æternam, id est præfinitionem; nam potius, e contrario, dixi præfinitionem æternam non ita repugnare libertati, sicut prædeterminationem physicam. Aliud est quod locutus fuerim de præfinitione antecedente præscientiam mediam, id est, de futuris sub conditione, quod etiam falsum est; quia potius dixi ideo præfinitionem non esse contra libertatem, quia supponit illam præscientiam.

Sexta propositio, quæ ex omnibus præcedentibus concluditur, est doctrinam hanc de prædeterminatione physica, qualem explicavimus, non solum non videri nobis necessariam ad veram ac efficacem Dei gratiam defendendam, verum potius ad eum finem esse supervacaneam, et aliunde sufficientem gratiam evertere, libertatisque usum de medio tollere, ac proinde hæreticis hujus temporis favere; ideoque dignam esse ut per Ecclesiæ censuram damnetur, vel potius jam damnata declaretur. Nam, licet non sub ea voce, sub aliis æquivalentibus jam damnata est, ut quod gratia necessitatem inducat; necessitas enim et prædeterminatio ad unum idem sunt, tanquam definitio et definitum, ut dixi; item, quod gratia tollat libertatem, nam proinde est quod tollat indifferentiam, vel quod gratia præveniens ita moveat, ut ei non possit resisti; nam hoc ipsum faceret illa gratia efficax tali modo. Quæ omnia satis patent ex dictis, et in discursu totius Apologetici satis probata sunt, ubi alium modum efficacis gratiæ prævenientis declaravimus. Et ideo illa hic repetere vel plura addere non existimavimus necessarium.

APPENDIX ALTERA.

A. S. C.

DISSERTATIO

PRO FRANCISCO SUARE

DE GRATIA EGRO OPPRESSO COLLATA PER ABSOLUTIONEM A SACERDOTE PRESENTE IMPENSAM, PRÆVIA PECCATORUM EXPOSITIONE EPISTOLARI.

EXCEPTIO CONTRA EXCEPTIONEM.

INDEX CAPITUM.

CAUSA SCRIBENDI.

CAP. I. Quid et quotuplex sit confessio epistolaris.

CAP. II. Quod confessio sumpta pro integro pœnitentiæ sacramento epistolaris esse non possit, certa sententia.

CAP. III. Pœnitentiæ sacramentum ne ex parte quidem expressionis peccatorum posse esse epistolare, qui censuerint.

CAP. IV. Expressionem sacramentalem peccatorum, in summa necessitate, posse esse epistolarem, Suaris sententia variis Doctoribus probata.

CAP. V. Concilia et Pontifices pro sententia proposita.

CAP. VI. Rituale Romanum pro eadem sententia.

CAP. VII. Ratio congrua in ejusdem sententiæ confirmationem.

CAP. VIII. Ad argumenta in contrarium posita capite 3.

CAP. IX. Sigillatim ad argumentum ex decreto Clementis VIII contra confessionem per litteras vel internuncium.

CAP. X. De aliis modis subministrandi partem materialem sacramenti pœnitentiæ per internuncium aut litteras.

A. S. C.

DISSERTATIO

PRO FRANCISCO SUARE

DE GRATIA ÆGRO OPPRESSO COLLATA PER ABSOLUTIONEM A SACERDOTE PRÆSENTE IMPENSAM, PRÆVIA PECCATORUM EXPOSITIONE EPISTOLARI.

OCCASIO SCRIPTIIONIS.

Quis et quantus vir fuerit Franciscus Suarez, nihil attinet exponere in tanta luce nominis ejus apud universi orbis Doctores, ipsosque Ecclesiæ apices. Illum Paulus V *Doctorem eximium et divina gratia plurimum in Ecclesia eminentem*, indigitavit. Inferiores vero Antistites, eximie sapientiæ viri, illum habuere pro oraculo; ita ut fuerint ex eo Ordine nonnulli qui Suarem, *communem ætatis*

suæ Magistrum, et alterum Augustinum, perhonorifica appellatione donarent. Hujus tanti viri eximia decora, præsertimque exquisitum judicium in soliditate doctrinæ et sententiarum delectu, omnes æque celebrant. Et quia metrum doctrinæ probabilis, juxta ipsummet Aristotelem, est, quod doctrina ratione idonea minime destituta, a gravi quoque auctore tradatur, receptum passim video inter recen-

tiores Theologos, sententias a Suare traditas, eo ipso quod illum habent auctorem, videri posse probabiles, quia auctoris sunt valde accurati, nec præcipitis, sed maturi ac solidi. Nec desideratur unquam idonea ratio qua sententiam, cui inhæserit, commode stabilit atque communiat.

Fuit tamen juvenis quidam scriptor, senes, qui ipsius subtilitates arista acutiores non probabat, naso suspendens adunco, eosque hebetudinis et crassitiei mentis incusans; qui cum in cæteris omnibus Suaris sententiis id verum esse lubens agnosceret, unam duntaxat ejus assertionem de confessione epistolari excipiendam censuerit; quasi huic uni doctrinæ a Suare traditæ, nec quantacumque auctoris gravitas, nec rationes quibus eam stabilit, conciliare quiverint probabilitatem. Quanto jure hæc scripta sint, placet excutere, ne per hujusmodi judicium juvenile, tanti viri existimatio apud imperitos deseratur, et nomen in scholis omnibus venerandum, vel ex hoc uno capite obsolescat. Debeo hoc singulari Societatis JESU ornamento; debeo meritis tanti viri erga Ecclesiam, Pontificio præconio non uno eximie celebratis; debeo fluentis doctrinæ, quibus scholas Theologicas et philosophicas copiose irrigavit; debeo (ut de me ipso nominatim agam) fructui quem ex pervolutione scriptorum tanti viri, per annos omnino multos a me perceptum, diffiteri non possum; debeo moribus candidissimis, ac demissioni cum sapientia certanti; in quo pene dixerim (si extimo verborum cortici quis inhæreat) visum iri aberrasse qui dixit: *Scientia inflat*. Hic e contrario, in tanta scientiæ redundantia, virtutum omnium, sed humilitatis maxime, vivum ac spirans delubrum fuit; quod rarum sane scientiæ ornamentum, quale manus addunt ebori decus, aut ubi fulvo argentum pariusve lapis circumdatur auro, notatum in eo, et ab omnibus celebratum recolo, ante annos quinque supra quadraginta, cum Roma reveniret, in Lusitaniam regrederetur. His, aliisque de causis, justissimum mihi est, ne obsolescat tanti viri gloria omni studio conniti, et pro virili satagere.

Quid quod innoxio, et tamen calumniis gravato, qui se tutari ac indemnem præstare nequeat, auxiliarem manum porrigere, si facultas suppetat, astringimur omnes, obligatione charitatis, juxta illud parentis optimæ ad dilectum Samuelem: *Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui pertranseunt*. Mutum posuit pro eo qui pro se loqui non po-

test; *pertranseunt* autem nominat advenas qui fere imbelles sunt, et facilius patent injuriæ; ut hæc sint veluti symbola innoxiorum simul ac non valentium sibi ipsis prospicere, et causam suam agere, quos tutari pro facultate, proque eis loqui, nexu charitatis obstringamur. At de Suaresio, occasione confessionis epistolari, post ejus obitum, cum jam pro se stare non posset, ea gratis sparsa sunt falsa et calumniosa, quæ, nisi abstergerentur, famam tanti Doctoris haud tenuiter inquinarent. Et quamvis illitæ ab Alvare, Nugno, Candido, Cocquetio, Avila, aliisque, sordes videri possent non una scopula detersæ, tamen recens exceptio adversus probabilitatem doctrinæ a Suare hac in parte traditæ, omnes illas maculas manifeste regerit. Adversus hanc ergo exceptionem excipere, eamque non modo absque jure ullo, sed etiam absurde et inconsiderate adhibitam, demonstrando certare, consilium est, quantum arbitrator, minime improbandum.

Nec quod senex ad concertationem cum juvene accingor, desperandum est eventus secundus. Narrat quod Cæsaraugustæ in Hispania accidit, Ludovicus Richeomus, in Valedictione animæ, dissertat. 12. Sub annum Christi 1562, erat viro nobili, caballus alias generosus et optimus, sed tunc præ senio emeritus, et vacationem laborum nactus, cum pabuli gratuiti beneficio. Advecti sunt ex Africa ad illum nobilem leones aliquot. Fuerunt qui urgerent committi cum uno e leonibus, qui admodum generosus videbatur, equum annosum, ægre hujusmodi postulatis annuente viro nobili, quod, tametsi nihil ultra operis ab equo expectabat, antiquam tamen ejus generositatem non dedidicisset; et certo equi exitio congressum ejus cum impare postulari arbitraretur. Dedit tamen denique voluntati et auctoritati poscentium quod volebant, importunitate victus. Dies dicitur, et numerosus magnatum cœtus advocatur. Prior in arenam productus est equus, moxque in idem septum quatuor muris conclusum immisus est leo; quem conspicatus equus inhorruit, de instante sibi fine non dubius. Concedens vero in angulum, ut adventantem magno fastu leonem imminere suis cervicibus vidit, obversis in hostem calcibus, soleam ferream adeo valide fronti ejus inlisis atque infixit, ut non ita multo post inter immanes rugitus efflarit animam. Apodosis est obvia. Verissimum est seni non eandem esse ætatem, non mentem, et prudenter anteoccupandam esse

quietem, sive ex Flacci monito mature solvendum esse equum senescentem, ne ilia ducat, idque ipsum in re litteraria valere adnotabat Gregorius Nyssenus initio orationis de Infantibus, cum jam devexa ætate, ab Jerio ad litterariam exercitationem revocaretur. Tamen possunt etiam qui jam præ senio laborum immunes fuerint, nonnihil de pristina alacritate resumere, nec ludibrium debere juvenibus, si quando præfidenter exultent ac improvide efferantur, ut leo ille docuit.

Ne tamen bestialis fastus dejectio ad invidiam trahatur, certamen paris imparis inter homines subicio. Legi, regnante in Gallia Henrico IV, cum insania duellandi nobilitatem Gallicanam fœde occuparet, nobilem Arvernum, multis monomachiis in ætate vegeta clarum, cum a juvene præfidente provocatus esset ad equestrem duellationem, jam annosum et podagra nervos depasta præpeditum, ita defectum viribus, ut ne equum quidem subire nisi inferentibus famulis posset, admisisset duellum conductum. Et cum filii, quos habebat strenuos bellatores, ad certamen pro patre se offerrent, respuisse succedaneos illos accensos, causatum nolle se gloriam in robustiore ætate partam, detrectata in eo annorum sedimento duellatione, profligare. In campum itaque prodiit miserantibus omnibus, et juvenis truculentiam detestantibus, quod eum non puduisset pridem emeritum senem, annis et morbis attritum, ad certam eadem provocare. Sed falsi sunt expectatione, cum, inita pugna, frigidus ante in senilibus præcordiis sanguis recaluit, et juvene tremula senis manu confosso, ferociens vehementia repressa est, altique spiritus prostrati. Rex Henricus IV, a sene victore ultro se sistente, interpellatus de venia, elogium adjecit. Cujusmodi hæc senis gloria fuerit, et quam rite captata, nunc non inquiri; qui meminerim ejus evaniditatem a Hieronymo Osorio, exoptissimi ingenii scriptore, diffuse demonstratam; et breviter, sed valide, ab Augustino, l. 3 de Civit., cap. 14, cujus illa verba sunt: *Nemo mihi dicat: Magnus ille atque ille, quia cum illo et illo pugnavit et vicit; pugnant etiam gladiatores, vincunt et ipsi, habet præmia laudis et illa crudelitas. Sed puto esse satius cujuslibet inertiae pœnas luere, quam talem gloriam querere*. Factum itaque senis non approbo; sed illud in hanc causam advoco, ut juvenes quibus S. Hieronymus, epist. 91 et 92, non persuaserit erga senes modestiam, et qui

Daretem ac Entellum dedidicerint, ex infelici stolidè turbidi juvenis prostratione, discant non despuere canitudinem quasi effœtam, et rubris crinibus Ibero poetæ notatis ludibrium debentem; quod quantam prodat cordis inopiam, alibi prosequor.

CAPUT I.

QUID ET QUOTUPLEX SIT CONFESSIO EPISTOLARIS.

Ut huic quæsito satisfiat, duo termini sunt enucleandi: prior est *confessio*, posterior *epistolari*. His enim vocibus rite intellectis, perspicuum erit de quo agitur controversia.

Confessionis vox quid significet. — *Confessionis* ergo vox (quæ hoc loco arctatur ad usum sacramentalem), dimissis aliis extraneis ejus notionibus, de quibus Pamelius, ad epist. 9 S. Cypriani, et Baron., in Notis ad Martyrol. 2 januarii, littera H, aliquando sonat integrum sacramentum pœnitentiæ, aliquando autem solam ejus partem materialem externam, pœnitenti cum primis gravem, qua cor circumciditur, id est, quod in eo turpe est ac pudendum, retegitur homini, Dei vice judicanti, ut propterea Lactantius, l. 1 Instit., c. 17, circumcisionem symbolum fuisse sacramentalis Christianæ pœnitentiæ observet. Synecdochice itaque nomen *confessionis* totum sacramentum pœnitentiæ designat; nec aliquid est Catholicis frequentius, quam dicere se accedere ad confessionem, vel obire velle sacramentum confessionis. Estque id adeo receptum in Ecclesia jam olim, ut S. Augustinus, serm. 48, de Tempore, adactus fuerit dedocere Afros suos ne existimarent, quoties Scriptura meminit Confessionis et ad eam hortatur, agi de sacramento pœnitentiæ, ut rudes illi arbitrabantur; qui cum S. Pater inter concionandum protulisset *confitendi* aut *confessionis* vocabulum, illico tutuderant pectora, rati sermonem esse de sacramento pœnitentiæ. Propria sane hujus sacramenti appellatio est *sacramentum confessionis*, eamque appellationem præfert Durandus, in 4, d. 14, q. 1, num. 5, nolens dici *sacramentum pœnitentiæ*, sed *sacramentum confessionis*, quod tamen non probavit Andreas a Vega, l. 13 in Conc., c. 14, qui mavult hoc sacramentum vocari *sacramentum pœnitentiæ*, quia nomen *pœnitentiæ* funditur ad omnia ex parte pœnitentis intervenientia ad hoc sacramentum, non item confessio. Sed ad rem præsentem sufficit